

ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

42-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 40 (11.486).

17 февраль, чоршанба, 1960 йил.

Баҳоси 20-тин.

Бхилаи ҳарорати дўстлигимизни янада тобласин!

Бхилаи металлургия заводида Н. С. ХРУШЧЕВ нутқи

Министр жаноблари!
Директор жаноблари!
Бхиладаги металлургия заводи-
нинг ҳурмати ҳинд ишчилари, тех-
никлари ва инженерлари! Азиз ва
тандонларимиз! — совет ишчилари
ва мутахассислари!

Бу митингда ҳиндлар, руслар ва
украинлар тўпаланганликларини учун
сизларга ўз она тилларингизда та-
риқлаб мурожаат қилишга ижозат
бераймиз.

Ҳинд ишчилари ва мутахассисла-
рига: Намасте деб айтмоқчиман!
(Нарсанлар).

Рус ўртоқлар учун — здравст-
вуйте! (Нарсанлар).

Украинларни эса уларнинг ўз
традицион сўзлари билан қутлаб
айтаманки: здоровеньки були! (Нар-
санлар. Здоровеньки були Никита
Сергеевич! деган хитоблар).

Авалбо, бу ерда ҳозир бўлган-
ларнинг ҳаммасига бизни самимиёт
билан таъриқлаганликларини учун,
чин кўнгилдан хурсанд бўлиб биз-
ни меҳмондўстлик билан қутиб ол-
ганликларини учун, шунингдек бизни
завод билан ва завод инженерлари
ҳамда ишчиларининг турмуши билан
таъриқлаб, кўнгилдан шод қил-
ганликларини учун қизғин ташаккур
айтишга ижозат бераймиз. Биз бу
куниб олишнинг Ҳиндистон Респу-
бликаси улур халқининг содиқ ва бе-
ғараз дўсти бўлган совет халқига
нисбатан сизларда бўлган энг са-
мимий ҳисларнинг ифодаси деб би-
ламыз. (Нарсанлар).

Бхилаи металлургия заводи-
ни кўриш тўғрисида лутфан қи-
лингиз таъриқлаб гош хурсанд бў-
либ фойдаланинг. Бу таъриқлаб фа-
кат сизнинг заводингиз мамлакат-
ларимиз ўртасидаги бўзимас дўст-
лик ва ҳамкорлиқнинг символ бў-
гани учунгина хурсанд бўлиб қо-
лмасдан, яна шунинг учун ҳам ху-
рсанд бўлишми, бу ерда Ҳиндистон
кедажанининг — саноати тараққий
этган давлатнинг нишонлари очик
қўрилиб турибди. Дарҳақиқат, за-
вод корпусларида, бутунлай бўш ер-
да қад қўтарган металлургия ша-
ҳарчасига назар солганимизда, Бхи-
лаи заводи-нинг ишчилари ва инже-
нерлари билан таъриқланганида, ке-
лажак Ҳиндистоннинг қиёбаси та-
гин ҳам яққолроқ кўз олдинга
келади.

Ҳинд халқининг турмушида кат-
та ўзгаришлар бўй берганлигини
эҳр мамнуний билан қайт қилимоқ-
дамыз ва мустақил Ҳиндистоннинг
манзараси кундан-кунга ўзгариб
бораётганлигини кўриб қувонмоқда-
мыз. Мен сизларнинг ажойиб мам-
лакатингизга келиб кетганимдан бе-
ри орада атиги тўрт йил вақт ўтди.
Лекин сизлар шу вақт ичиде катта
муваффақиятларга эришдингиз. Ке-
чанига яланг бўлиб этган ерларда
бугун қурилатган заводлар ва фаб-
рикаларнинг ҳавоазалари кўрилиб
турибди, электростанцияларнинг
чирқоқлари нур соймоқда, янги те-
мир йўл магистраллари қуримоқ-
да, сизлар қўлларда қишлоқ хўжа-
лиқ фермаларини вужудга келтири-
моқдасиз. Ҳозирги Ҳиндистон шу
тариқа олға бормоқда. Ҳурмати
Бош министр Неру жаноблари бош-
чилигидаги Ҳиндистон Республика-
сининг ҳукумати миллий манфаат-
ларини ифодалаб, йирик саноат мар-
казлари вужудга келтириш йўлини
тутди. Бу тўғри йўл мамлакатнинг
иқтисодий мустақиллигини мустаҳ-
камлашга, мамлакатнинг бутун эконо-
микасини ривожлантиришга, халқнинг
турмуш даражасини кў-
таришга ёрдам беради.

Йирик саноат корхоналари муста-
макка қарамлигидан қутулган
мамлакатингиздаги иқтисодий тарақ-
қийнинг аққол кўрилиб турган ни-
ҳодларидир. Бироқ, мустамакка ўт-
мишининг оғир меросини тутатмоқ
ва ўзингизга яхши турмушни таъ-
минлаб оломоқ учун курашнинг яна
жуда қийин йўлини босиб ўтиш
керак. Соёиқ мустамаккалар ва
арим мустамаккалардаги халқлар
еркинлигини қўлга олганликларини чи-
накам мустақиллик йўлида қўйил-
ган биринчи қадамдир. Ҳолос. Тўла
мустақилликка эришмоқ учун юк-
сак даражада тараққий этган мил-
лий экономикага эга бўлиш зарур.

Ҳар қандай мамлакат эса, фақат
индустриаллаштириш йўли билангина
ўз экономикасини муваффақиятлик
ривожлантириши мумкин. Биз бунинг
ўз таърибимиздан ахши биламыз.
Совет ҳокимияти буржуа-помешчик-
лар тузумидан жуда қолоқ эконо-
микан мерос қилиб олган эди. Ка-
питалистик системанинг ҳозир ҳам
кўп мамлакатларда бўлгани каби,
эски Россияда қашшоқлик ҳукм су-
рар эди. Бундан ташқари, жаҳон

реакцияси Совет давлатини эўрлаб
урushа тортиб, бу урушга ва ундан
сўнг халқ хўжалигини тиклашга
20 йилга ақин вақтини сарфлашга
бизни мажбур қилди.

Шундай бўлса ҳам совет хал-
қи Коммунистик партия ва Совет
ҳукумати раҳбарлигида тарихан
қисқа вақт ичиде ўз фаровонлигини
кўтариб олди. Энди бизнинг олди-
мизда кенг истиқбол очилди. Яна
10—12 йил ўтгач, бизнинг мам-
лакатимиз аҳоли жон бошига маҳ-
сулот ишлаб чиқариш жиҳатидан
жаҳонда биринчи ўринга чиқиб
олади. Совет Иттифоқи халқининг
моддий турмуш даражаси жаҳонда
энг юксак даражага кўтарилган,
жаҳонда энг қисқа иш кунин жорий
қилинган мамлакат бўлиб қолди.

Осиё ва Африкада эркинлик ва
мустақилликни ўз қўлига олган
бошқа мамлакатлар сингари сиз-
ларнинг мамлакатингиз ҳам муста-
маккалар ҳукмонлигининг асорати-
нини улоқтириб ташлаб, чинакам
миллий экономикани вужудга кел-
тирмоқ учун, халқнинг турмуш да-
ражасини яхшиламоқ учун қаттиқ
кураш бошладим.

Гарбадаги кўпгина экономистлар
Ҳиндистон сингари қолоқ мамлакат-
лар саноатини ривожлантиришдан
воз кечганлари ахшироқ ва бунинг
ўрнига қишлоқ хўжалигини маҳсулот-
ларини етиштиришга, шунингдек
минерал ҳомашининг айрим турла-
рини ишлаб чиқаришга, бу маҳсу-
лотларни арозонбоз билан чет мам-
лакатларга сотишга ва бошқа мам-
лакатлардан саноат моллари ва ус-
куналарини учу баравар қимматта
сотиб олишга кўпроқ эътибор бе-
ришлари ахшироқ бўлади, деб даъ-
во қилимоқдалар. Бу «назариялар»
мустамакка ҳукмонлигини натижа-
сиз ва вужудга келтирилган, ўз мил-
лият килишлари қашшоқликка
маҳкум қилиётган қўлоқ халқлар
меҳнат тақсимотини монополистик
капитализмнинг абаллаштиришига
интилаётганлигини асқ еттиради ва
бунинг асослашга уринади.

Биз ҳамина бундай «назариялар»
қарчи бўлиб келдик ва ҳамма
мамлакатлар давлат мустақиллиги
асосларининг асоси бўлган юксак
даражада тараққий этган ўзининг
ватан саноатига эга бўлиши мумкин
ва лозим деб ҳисоблаб келдик. (Нар-
санлар).

Ҳиндистоннинг ўз индустриясини
ривожлантиришга интилаётганлиги
совет кишиларига тўшуварли ва
ақин интилишдир. Биз сизларга бу
қийин, лекин шонли йўлда катта-
катта муваффақиятлар тилаймиз.
(Нарсанлар).

Мустамаккачиларнинг ҳукмонли-
гини натижа-сизда ўз экономикасини ри-
вожлантиришда орада қолган мам-
лакатларнинг халқлари индустриал-
лаштириш амалга ошириш натижа-
сизлигига бу қолоқликни тутатиш-
лари ва равақ топилари мумкин.
Азиз дўстлар!

Мамлакатимизнинг тарихи шунинг
қўрқатиб турибдики, ички кушлар-
ли ва ресурсларини сафарбар қилиш
билан ривожлантиришнинг асосий
ва ҳал қилувчи шартидир. Сизларга
маълумки, Совет Иттифоқи ўз йўли-
да турган ҳамма қийинчиликларини
чет давлатлардан ёрдам олмай ўзи
енди ва тутатди.

Биз чет давлатларнинг ёрдами-
дан фойдаланишни истамаганлиги-
ми учун шундай қилишга мажбур
бўлганимиз йўқ. Бизни шундай қи-
лганлигимизнинг сабаби бу бўлдики,
ҳеч ким бизга ёрдамлашни иста-
мади. Ақсинча, империалистик
давлатлар бизнинг мамлакатимизни
бўғиб ташлашга уриндилар. Улар
бизнинг мамлакатимизга қарши ку-
ролли интервенция ташкил қилиш-
ларига эса, молиявий-иқтисодий
бўсқада билан мамлакатимизни бў-
ғишга уриндилар. Совет халқи ўз
йўлидан ҳамма қийинчиликларини
ва ювларини енди, ўз экономика-
сини ривожлантиришда эҳр ғалабалар-
га эришди ва ҳозирги вақтда саноат
ишлаб чиқаришининг даражаси
жиҳатидан Америка Қўшма Штат-
ларига етиб олиш вазифасини ўз
олдига қўйди. (Нарсанлар).

Осиё, Африка ва Латин Америка-
си мамлакатлари ёрдам олиш соҳа-
сида Совет Иттифоқининг бундан
қирқ йил муқаддами аҳволига қара-
ганда ақча ахши аҳволда турибди.
Эндиликда халқаро ҳаётда инсо-
бат янги воқелик пайдо бўлди. Бу ян-
ги воқелик шундан иборатки, са-
ноати тараққий этган мамлакатлар
мустақил ривожланиш йўлига кир-
ган мамлакатларга иқтисодий ва
техника ёрдами бермоқдалар. Яқин-
қиллардагина бундай ёрдам тўғ-

рисида ҳақиқатда сўз бўлиши ҳам
мумкин эмас эди. Бу Осиё, Африка
ва Латин Америкаси халқлари муҳ-
тожлик ва маҳрумлик азобиини тор-
тиётган эдилар деган сўз эмас эди.
Албатта. Уларнинг аҳвали кўп жи-
ҳатдан ҳозирги аҳволларидан ёмон-
роқ эди. Лекин улар ҳуқуқсиз эди-
лар ва оғиз оча олмас эдилар. Бун-
дан ташқари, ўша вақтда бирдан
бир социалистик давлат бўлган
Совет Иттифоқи кам тараққий этган
мамлакатларга ёрдам кўрсатмоқ
учун бирор аргумент қабил ажа-
рларлик даражада етарли иқтисодий
имкониятга эга эмас эди.

Жаҳон социалистик системаси
вужудга келиб, барқ уриб ўсаёт-
ганлиги ва мустамаккачи империя-
лар барбод бўлаётганлиги, соци-
ал билан капитализм жаҳон миқ-
ёсида мусобақа қилаётганлиги қабил
жаҳоншумул тарихий ғалабаларги-
на кам тараққий этган мамлакат-
ларга ёрдам кўрсатиш проблемасини
жаҳон сиёсатининг кун тартибига
қўйди.

Бироқ, ўз иқтисодий мустақилли-
гини учун курашнинг йўлига тушиб
олган мамлакатларга маблағлар бе-
ришнинг ҳар қандайини ҳам реал
ёрдам деб ҳисоблаш мумкин эмас.

Иқтисодий жиҳатдан кам тарақ-
қий этган мамлакатларга ёрдамла-
штириш проблемасини ҳал қилишнинг
жаҳонда бир-биридан фарқ қил-
адиган икки хил йўли борлигини
кейинги йилларнинг таърибаси ақ-
қол кўрсатиб турибди. Совет Итти-
фоқи ва бошқа социалистик дав-
латлар шу мамлакатлар билан қи-
лаётган бизнинг иқтисодий ва тех-
ника ҳамкорлигимиз соёиқ муста-
маккалар ва арим мустамаккалар-
нинг ривожланишини тезлаштириш-
га ёрдам берадиган, уларнинг мил-
лий мустақиллигини мустаҳкамла-
йдиган ҳамкорлик бўлишига инти-
лоқдалар. Аммо, Гарбада баъзи бир
кимсалар ўзлари бераётган «ёрдам»
дан янги мустамаккачилик сиё-
сатининг қуроли сифатида, монопо-
листик капитал манфаатларини
таъминлаш ва жаҳонини сиёсий жи-
ҳатдан бир-бирига душман қуруқ-
ларга парчаланганини қуайтириш
воситаси сифатида фойдаланмоқда-
лар.

Сизларнинг мамлакатингиз ўз
экономикасини, маданиятини ривож-
лантирмоқ учун, халқнинг турмуш
даражасини юксалтирмоқ учун кат-
та имкониятларга эга. Биз шундай
экан, мустамаккачилар ҳукмонли-
гидан қутулган бошқа мамлакат-
лар экономикасининг ҳам Ҳиндис-
тон экономикасининг ҳам ривожла-
нишини тўхтатиб қолган, ҳозир ҳам
тўхтатмоқчи бўлган кишиларнинг
шарманчаси чиқади. Улар шу мам-
лакатларга истеъмол моллари ет-
казиб бериб, иқтисодий «ёрдам»
кўрсатмоқдамыз деб гердаймоқдалар.
Лекин бу моллар тез сарф бўлиб

кетди-ку, ахир, шунинг учун ҳам
бундай «ёрдам» кўрсатилаётган
мамлакат шу молларни ишлаб чи-
қараётган, ёрдам кўрсатиш ниқоби
остида жуда катта фойда орттираёт-
ган, иқтисодий жиҳатдан кам тарақ-
қий этган мамлакатларнинг халқ-
ларини ўзига қарам қилиб ушлаб
турган давлатларга шундай мол-
ларини беришни сўраб қайта-қайта
мурожаат қилишга мажбурдир. Биз
мустамаккачилар ҳукмонлигидан
қутулган ҳар бир мамлакат қисқа
муддат ичиде ўз экономикасини ри-
вожлантириб олиш, ўзига керакли
молларини ўзи ишлаб чиқариш им-
кониятига эга бўлсин деб, шу мам-
лакатларга чинакам ёрдам кўрса-
тишни афзалроқ деб биламыз. Биз-
нинг ниятимиз шунки, шу мамлакат-
ларнинг халқлари ўз экономикасини,
ўзининг миллий маданиятини ривож-
лантира берсин, шу мамлакатлар ўз
тараққийи йўлида тез олға бурсин
ва бошқа давлатларга амалда тобе
бўлиб қолмасин, деймиз.

Шу мамлакатларнинг қолоқлик-
ка, қашшоқликка, касаликларга,
саводсизликка қарши олиб бора-
ётган ҳужумига астойдил ёрдам-
лашни ниятлаганди. Совет Итти-
фоқининг Осиё ва Африка мам-
лакатлари билан қилаётган иқ-
тисодий ва техника ҳамкорлиги ма-
на шу ниятга асосланган ҳамкор-
лиқдир. Совет давлатининг асосчи-
си В. И. Ленин «Мўғуллар, эрон-
лар, ҳиндилар, мориликлар билан
қилишмоқ ва иноқлашмоқ учун
бутун кучини сарфлаймиз» деб,
«Қолоқликда қолган ва биздан ҳам
кўра кўпроқ эзилган мана шу халқ-
ларга берадиган маданий ёрдам кўр-
сатишга ҳаракат қиламиз» деб Октябрь
революциясидан олдан ҳам айтган
эди. Совет Иттифоқи ўз сиёсатида
Лениннинг мана шу васиятларига
мутоатил амал қилиб келямоқда. Мус-
тамаккачиларнинг сиёсий ҳокимия-
тин улоқтириб ташлаган халқлар-
нинг қарамлиқнинг ҳамма қишанла-
ридан батамом қутулишлари, иқ-
тисодий қолоқликни тутатишлари, со-
циал тараққийи ва раваққа
эришишлари ёрдамлашнинг ўзини-
нинг интернационал бурчимиз
деб биламыз. Осиё ва Африка мам-
лакатлари билан қилаётган иқтисо-
дий ва техника ҳамкорлигимиз маъ-
дум халқларнинг империализмдан
қутулиш учун олиб борган озоқлик
ҳаракатига ҳамма вақт изчиллик
билан бериб келган қардошларча
мадалимизнинг мантйиқий давомидир.

Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон
Республикаси ўртасида мустаҳкам-
лашиб ва ривожланиб бораётган иқ-
тисодий ва техника ҳамкорлиги
бунга далил бўла олади. Бу ҳам-
корлик Бхилаи металлургия заводи-
ни қуриш вақтида айниқса тўлиқ
намоён бўлди. (Гулладор қарсан-
лар).

Дўст Ҳиндистонга Бхилаи заводи-
ни қуришда қўмақлашиб, бу билан
мамлакатингизнинг индустриал ри-
вожланишига ёрдамлашмоқдамыз. Со-
вет кишилари мана шундай катта ва
олижаноб иш қилаётганлигини
англаб, хурсанд бўлмоқдалар. Сиз-
лар йилга 1 миллион тонна ме-
талл ишлаб чиқара оладиган Бхи-
лаи металлургия заводи-нинг бирин-
чи навбатдаги қисмини қуриб ишга
туширишдир.

Кеча заводингизни кўриб чиқдик.
Заводингиз менда эҳр таассурот
қолдирди. Бу завод ҳақиқатан ҳам
энг янги, энг замонавий металлур-
гия корхонасидир. Турли деҳ-
ларда мен билан суҳбатлашган
ҳинд ишчилари ва инженерлари, бу
завод Ҳиндистоннинг энг ахши ме-
таллургия корхонаси, деб менга
фахрланиб гапирдилар. (Нарсанлар).

Бу заводи-ни қуришда ҳинд дўстла-
рингиз ёрдамлашган, ҳозир эса
ишлаб чиқаришни ахшироқ ўзлаш-
тириб олишга ёрдам бераётган со-
вет ишчилари ва мутахассислари
ҳам, сизларнинг заводингиз биз-
нинг худди шу қабил заводларимиз-
дан ақча ахши, деб айтдилар.

Шундай бўлиши ҳам табиийдир.
Чунки Бхилаи заводи-ни қуришда
ҳозирги замон металлургиясининг
энг ахши ҳамма муваффақиятлари
қўлланилди. Лекин сизга биз кўриб
берадиган эндики завод бу заводдан
кам ахшироқ бўлади. (Нарсанлар).

Бунинг сабаби очик маълум, чун-
ки фан, техника борган сари тарақ-
қий етмоқда, тақомиллашмоқда. Ил-
тлар қурилган заводларимизнинг
қўллари бошқа мамлакатларда со-
вет лицензиялари билан бизнинг ус-
куналаримиз билан қурилган завод-
лардан ҳозир орқадир. Масалан,
Хитой Халқ Республикасида авто-
мобиль заводи қурилди. Бу завод
биринчи беш йилликларимиз дав-
рида қурилган совет автомобиль за-
водларига қараганда ақча мукаммал
замонавий ускуналар билан жиҳоз-
ланди. Биз хитой қардошларимизга
ўзимиз эндигина яратган энг замо-
навий станокларни, энг мукаммал
машиналарни етказиб бердик.

Шунинг учун ҳам Ҳиндистон ҳу-
кумати бу заводида пўлат ишлаб чи-
қаришни кўпайтириб, йилга 2,5
миллион тоннага етказиш тўғрисида
тўғри қарор қабул қилди. (Нарсан-
лар). Эҳтимол, иштак яна очилиб
кейтиб, сизларнинг заводингизда пў-
лат ишлаб чиқаришни тарин ҳам
кўпайтириш мақсадга мувофиқ деб
ҳисобланиши мумкин. Биз Магнит-
огорек металлургия комбинатида
металл ишлаб чиқаришни йилга 6
миллион тоннага етказдик, ҳозир
эса, металл ишлаб чиқаришни яна
кўпайтириб, йилга 12 миллион
тоннага етказмоқчимиз. Шундай
қилаётганлигимизнинг сабаби шунки,
бунинг натижа-сизда металл ақча ар-
зонга тушади: қамроқ капитал маб-
лағ сарфлаган ҳолда заводнинг

Ҳиндистон Республикаси президенти Р. ПРАСАД жаноблари-
га Ҳиндистон Республикаси бош министри Ж. НЕРУ жаноблари-
га

Самолётимиз ҳозиргина меҳмондўст Рес-
публикасининг давлат ҳеараси устидан
учиб ўтди. Мен гош самимий қутиб олганли-
гиниз учун Сизларга чин қалбимдан ташак-
кур изҳор қилишга ва дўстона суҳбатлари-
миздан мамнун бўлганлигимни билдиришга
руҳсат этгайсиз. Бу суҳбатлар Совет-Ҳиндис-

тон муносабатларининг янада ривожланиши-
га, бутун дунёда тиччиликни мустаҳкамлаш
ишига, шубҳасиз, хизмат қилади. Сизларга,
дўстона Ҳиндистон Республикасига муваффа-
қиятлар ва равақ тилайман.

Н. ХРУШЧЕВ.
16 февраль, 1960 йил.
«ИЛ-18» самолёти борти.

қувватини кўпайтира бериб, маҳ-
сулот чиқаришни ақча ошириш мум-
кин.

Сизларнинг заводингизни перспек-
тив ривожлантириш планлари му-
носабати билан ўтга бардош бера-
диган материаллар ишлаб чиқариш
тўғрисида бир-икки оғиз гапириб
ўтмоқчиман. Бу ерда ишлаётган со-
вет мутахассислари менга, Ҳиндис-
тон бундай материалларни чет мам-
лакатлардан сотиб олмақда, дейиш-
ди. Ваҳоланки Ҳиндистоннинг шун-
дай материаллар ишлаб чиқармоқ
учун унинг жуда ахши ҳомаше-
си бор. Бу сизларнинг «олдингизда
турган лавбатдаги вазифалардан би-
ри бўлса керак. Менинг бу сўз-
ларимни сизларнинг ички ишларини-
нгизга аралашмиш деб, ҳисобламасик-
ларингизни илтимос қиламан — бу
иш Ҳиндистон ҳукумати-нинг иши
янаиллигини жуда ахши биламан.

(Митингдигилар орасида жонланмиш).
Фақат дўстлик юзасидан шунинг айт-
моқчиманки, бу жуда маъсудиянинг
ишдир, чунки домна печларининг
ҳам, мартен печларининг ҳам ах-
ши ишлаши ўтга бардош берадиган
материалларга боғлиқдир. Мана шун-
дай ахши материалларга эга бўлиш-
нинг аҳамияти жуда катта. Ҳақи-
қатан ҳам Ҳиндистонда юқори си-
фатли ҳомаше бор экан, сизлар бу
материалларни шу юзайла ишлаб
чиқаришни йўлга қўйсаниз бўла-
майдими?

Сизларнинг заводингизда бўлиб,
сизларнинг меҳнатингиз ва турму-
шингиз билан танишми, жуда ху-
рсанд бўлдим. Бунинг яна бир саба-
би шу бўлса керакки, сизларнинг
орангизда бўлиш менинг ёшлимни,
отам билан бирга Донбассда
ишлаган вақтларимни эс-с-с-с т.д.и.
(Нарсанлар). У ерда ҳам иссиқ
вақтлар бўлди.

Кеча заводи қўздан кечириб юр-
ган вақтда мамлакатимизнинг жа-
нубидан баъзи заводлар, шундай
жуда катта гигантлар учун ҳара-
кати бўлган трубулар, домна ва
мартен печлари, кокс батареялари
ва бошқа иншоотлар эсимга тушди.
Совет халқи ва Совет ҳукумати
номидан Ҳиндистон халқини, Ҳин-
дистон Республикаси ҳукуматини
ва сиз, азиз дўстларини, мана шун-
дай ҳашаматли корхонани вужудга
келтириб, бу билан Ҳиндистон Рес-
публикаси саноатини ривожланти-
риш ишига катта хисса қўшганли-
қининг билан қутлаганга ижозат
бераймиз. (Давомий нарсанлар).

Ҳиндистон саноатини янада ри-
вожлантириш истиқболлари тўғри-
сида баъзи бир мулоҳазаларни айт-
тиб ўтмоқчиман. Сизларнинг мамла-
катингизда таркибиде 60—70 про-
цент темир бўлган жуда кўп руда
қонлари бор. Бу ажойиб руда. Му-
тахассислар менга бундай руда қон-
лари катта майдонини ишғол қилган-
лигини айтишди. Бинобарин, сиз-
ларда темир руда запаслари кўп.
Бу запаслар сизларнинг ўз метал-
лургия-ингизни ривожлантирмоқ учун
кенг йўл очиб беради.

Дуруст, Ҳиндистонда бу соҳада
ҳам қийинчиликлар бор, чунки сиз-
ларда топилган қонлардан кўмир
қонлари ҳали кам. Лекин сизларда

энергетика кўмири кўп. Агар олим-
лар бош қотирсалар, улар шу кў-
мирлардан ҳам кокс ҳосил қилиш
йўлини ишлаб чиқишлари мумкин,
албатта. Чаманда, коксланди-
ган кўмир йўқлиги қамчилиқ эмас, бал-
ки ижобий фактор бўлиб чиқши
мумкин, чунки энергетика кўмири-
дан кокс ҳосил қилиш сизларнинг
мамлакатингизда кимё саноатини
ривожлантиришга ёрдам берадиган
бўлиб қолади, ана шунда кокс иш-
лаб чиқариш асосий иш бўлмасдан,
балки коксининг ўзи кўшимча маҳ-
сулотгина бўлиб қолади. Бундай
корхоналарнинг асосий маҳсулоти
бошқа нарсалар бўлиб қолади, бу
эса халқ истеъмол қиладиган мол-
лар, кимёвий ўғитлар ва бошқа
маҳсулотлар ишлаб чиқармоқ учун
зарур ҳомашени кўп миқдорда бе-
ради. Бинобарин, энергетика кўми-
ридан кокс ҳосил қилиш Ҳиндистон
экономикасини ривожла-
тириш учун катта манбаат етказиши мум-
кин.

Ҳиндистон металлга бўлган ўз
аҳтиёжларини қондириш билангина
чекланиб қолмайдиган вақт узоқ
эмас, деб ўйлайман. Ҳиндистон жа-
ҳон бозорига ҳам чиқиб олади ва
бошқа мамлакатлар билан муваффа-
қиятлик равишда рақобат қилиши
мумкин бўлиб қолади, чунки Ҳин-
дистон ўзининг ажойиб рудаларидан
энг арзон ва юқори сифатли металл
ишлаб чиқарадиган бўлади.

Бундан ташқари, ҳозир инсоният
қўлтига катта қашфётоқлар, шу жум-
ладан, энергетика соҳасида қили-
надиган катта қашфётоқлар бўсоға-
сида турибди. Олимлар атом ва во-
дород энергиясини фойдаланиб, тез
орада тоғ арзон электр энергияси
ҳосил қила оладиган бўлиб қолиш-

Н. С. ХРУШЧЕВ нутқининг охири

(боши биринчи бетда)

Азиз дўстлар! Хиндистон Республикасининг халқлари сингари Совет Иттифоқи халқлари ҳам тинч яратувчилик меҳнати билан машғулдилар. Совет Иттифоқида жаҳонда биринчи атом электростанцияси қурилганлиги, Брининг сунъий йўдошлари ва космик ракетага учирилганлиги, бу ракетага Ойга қадар учиб етганлиги, жуда катта «Денин» атом муз ёри қурилганлиги, Совет ҳукумати ўз ташаббуси билан мамлакат кўрроқли кўчаларини яна 1,2 миллион киши миқдорда қисқартирилганлиги, бу ҳақда СССР Олий Советининг сўнгги сессиясида қарор қабул қилинганлиги, яқинда жуда катта ва кўп босқичли совет баллистик ракетага муваффақиятли равишда учирилганлиги бунга далил бўла олади.

Совет кишилари ҳозир «совуқ уруш» сўялиб бораётганлигини кўриб хурсанд бўлмоқдалар ва давлатлар ўртасидаги муносабатларда кўрқув ва гумонирлар йўқ бўлиб кетиши учун, халқлар ўртасида ях-

ши қўшничилик муносабатлари ўрнатилиши учун ҳамма чораларни кўришга тайёрдилар. Сизларнинг заводингизни кўриб юрган вақтимизда бизнинг совет ўртоқларимиз менга, бу ерда, Бхилаида, фақат ишлаб чиқаришдагина эмас, кундалик турмушда ҳам совет ва ҳинд кишилари ўртасида яхши, дўстона муносабатлар вужудга келганлигини гапириб бердилар. Бирга ўсиб, бир-бирини ҳурматлаш руҳида тарбияланаётган ҳинд ва совет болалари кеча ўзларининг ажойиб кўр-наларини кўрсатганликлари. Ҳинд жуда хурсанд бўлди. Бу ерда мен мутахассисларимиз ва инженирларимизнинг зўр фидокорона меҳнат билан шуғулланаётганликлари, шунингдек уларнинг оилалари ҳинд оилалари билан қўни бўлиб, улар билан яхши дўст бўлиб яшаётган совет мутахассислари ва инженирлари оилаларининг олижаноб ролини қайт қилиб ўтмоқчиман. Зотан бошқа бўлиши ҳам мумкин эмас. Совет кишилари бошқа халқларни ҳурматлаш руҳида тарбияланганлар. Биз фақат ўзимизгина яхши яша-

қолмай, ер юзидagi ҳамма кишиларнинг ҳам яхши яшайдиган бўлишларини астойдил истаётимиз ва шунга интиламиз. (Гулдурос қарсанлар).

Совет-Хиндистон дўстлиги ва ҳамкорлиги мустақамлашсин ва ривожлانسин! (Гулдурос қарсанлар).

Бхилаи заводининг ҳарорати мамлакатларимиз халқлари ўртасидаги муносабатларини ҳамма иситиб турсин. (Гулдурос қарсанлар).

Бутун дунёда тинчлик мустақамлашсин! (Узоқ давом этган гулдурос қарсанлар. «Намасте!» деган хитоблар. Митингдагилар Хрушчев шарафига овация қилдилар).

Митингга тўпланганлар Совет Ҳукумати раҳбарининг охири сўзларини гулдурос олқиллаб билан кутиб олдилар. «Эиндабод! Хрушчев!» («Яшасин Хрушчев»), «Хинди-русси бхай-бхай!» деган хитоблар эшитилди.

Митингдан сўнг Н. С. Хрушчев заводнинг инженер-техник ва маъмурий ходимлари билан учрашиб, дўстона суҳбатлашди.

„ХИНДИ-РУСИ БХАЙ-БХАЙ“

БХИЛАИ, 15 февраль. (ТАСС). Кеча Н. С. Хрушчев Бхилаи металлургия комбинатида бориб келгандан кейин, жуда кўп ўқувчилари билан учрашди. Бхилаи ўрта мактабининг стадионда бхилаиликларнинг болаларида юзлаб ўқувчилар тўпланиди. Булар ҳаммаси ранг-баранг миллий кийимлар ва совет пионерларининг формасини кийиб келган эди. Хинд қизлари Никита Сергеевичга гул шодлари кийгиздилар. совет болалари гулдастлар тақдим этдилар. Хиндилар мувораққод кўшигини и айтдилар. Совет ўқувчилари эса, Совет ҳукумати ва Коммунистик партияга болалар тўғрисида гама-хўрлик қилинаётганлиги учун ташаккур ишор қилувчи, СССР билан Хиндистон халқларининг самимий дўстлигини тараннум этувчи шер-ларни ўқиб бердилар. Хиндиларнинг аънавий рақси ижро этилди.

физкультура машқлари кўрсати-лади.

Қоронги туша бошлаганида Н. С. Хрушчев микрофон олдиға келди.

— Азиз дўстлар, ўртоқлар! — деди у. — Меҳнат шаҳри, қўни ва пўда-да шаҳри бўган Бхилаиға келиш имкониятига эга бўлганлигимиз биз учун катта бахт ва шарафдир. Кўп нарсани кўриб деб айтмайман, чунки вақтимиз оғ эди. Лекин кўр-ганимизга қараганда, ҳис қилган нарсаларимиз кўпроқ бўлди. Биз шунинг ҳис қилдикки, бу ерда катта иш қилинмоқда, бу — катта завод яратилган иборат иш бўлибгина қолмасдан, шу билан бирга, халқ-халқларимиз ўртасидаги дўстлигини мустақамлашдиғани иш ҳамдир. Бу дўстлик ўзаро ҳамкорлик асосида, шу комбинатни бунёдга келтириш асосида вужудга келган жуда қад-дир дўстлигидир. Хинд ва совет мак-табларининг ўқитувчиларига чин

қўнгилдан ташаккур айтмоқчиман, чунки улар ажойиб программа тай-ёрладилар ва, энг муҳими, болалар-ни халқларнинг дўст бўлиб тинч-ликда яшашига интилагани қилиб яхши тарбияламодлар.

Хинд болаларига ҳам, совет бо-лаларига ҳам бу ерда ўзларининг гўзал, ажойиб томошалар кўрсат-ганликлари учун ташаккур айтмоқ-чиман!

Н. С. Хрушчев мактаб ўқувчилар-ига, яхши ўқинлар, мактабда ва уйда намунали бўлинглар, деб иста-к билдирди.

— Раҳмат! — деб жавоб бери-шди ўқувчилар.

— Қўншунгизга хайро! Раҳмат.

— Йўл бўсин! — дейишди бун-га жавобан. — «Жай хинд», «На-масте!», «Хинди-русси бхай-бхай!»

Табрик садолари узоқ вақтгача янграб турди.

Н. С. ХРУШЧЕВ КАЛЬКУТТАГА КЕЛДИ

КАЛЬКУТТА, 15 февраль. ТАСС махсус мухбирлари Ю. Трушин ва В. Кондрашов хабар берадилар:

Бутун Ғарбий Бенгалиянинг пой-тахти Калькутта Бхилаидан бу ер-га келган Совет ҳукумати бошлиғи Н. С. Хрушчевнинг зўр тантана би-лан кутиб олд.

Штаб губернатори Найду, бош ми-нистр Б. Ч. Рой, марказий ҳу-куматнинг илмий ташкилотлар ва маданият министри Хумоюн Кабир, Ғарбий Бенгалия ҳукуматининг ми-нистрлари, чет давлатларнинг кон-суллари, Калькуттадаги совет муас-сасаларининг бош консул М. Ф. Черкасов бошчилигидаги ходимлари, жамоатчиликнинг жуда кўп вакил-лари Н. С. Хрушчевни кутиб олмоқ учун «Дум-дум» аэродромига кел-дилар.

Н. С. Хрушчев Ғарбий Бенгалия губернатори ва бош ми-нистри билан қизгин саломлашиб кўришди, штаб ҳукуматининг ми-нистрлари, чет давлатларнинг консуллари билан танишди. Калькуттадаги совет хо-димларининг болалари Н. С. Хруш-чев одиға югуриб келиб, унга гул-дастлар узатдилар. Н. С. Хрушчев уларни эркаклар кўчоқлайди, берган гулларни учун ташаккур айтди.

Н. С. Хрушчев очик машинаға тушиб, Раж Бхаванга — Хрушчев-нинг Калькуттада туршин учун ре-зиденция қилиб берилган давлат саройига томон йўл олади. 7 ми-ллион кишилик бу шаҳарнинг бутун аҳолиси совет халқи нақилини кут-тиб олмоқ учун кўчаларга чиқди, деса бўлади. Аэродромдан резиден-цияға қараб борадиган кўп кило-метрлик бутун йўл бўлида одамлар тирбанд бўлиб саф тортиб турибди-лар. Томларга, дарахтларга, девор-ларнинг устига ҳам одамлар чиқиб кетган. Ҳурматли меҳмон тугшан машина ҳамма жойла тўхтовсиз қарсанлар. «Хрушчев — эиндабод!» («Яшасин Хрушчев»), «Хинди-русси бхай-бхай» деган хитоблар билан кутиб олिनмоқда.

Калькутта аҳолиси ҳар бир ки-шининг қалбига экин ва қимматли бўлган «Випасига куросилансин» — ёлпасига ҳавфсизликдир. «Яшасин Хиндистон билан СССР ўртасидаги дўстлик!» деган шовналарни кўриб кўчаларга чиқдилар.

Бир қанча жойларда осылган аъ-вонларга «Хрушчев тинчлик учун ботир курашчилар» деган сўзлар ёзилган.

Ҳурматли совет меҳмони аэро-дромдан резиденцияға қадар бозор-ча бир соат чамаси вақт кетди. Уни кўчаларда кутиб олш хинд ва, совет халқлари ўртасидаги мустақ-амлашиб бораётган дўстлигининг ёрқин намоёнишига айланди.

Азиз меҳмон шарафига зиёфат

КАЛЬКУТТА, 15 февраль. (ТАСС). Ғарбий Бенгалия штатининг губер-натори Найду хоним СССР Министр-лар Советининг Раиси Н. С. Хруш-чев шарафига бутун зиёфат берди. Зиёфатда СССР Ташқи ишлар ми-нистри А. А. Громико, СССР Мадан-ият министри Н. А. Михайлов, СССР Министрлар Совети Ташқи иқ-тисодий алоқалар Давлат комитети-нинг Раиси С. А. Скачков, СССР Ми-нистрлар Совети Чет эл мамлакат-лари билан маданий алоқалар Дав-лат комитетининг Раиси Г. А. Жу-ков, СССРнинг Хиндистондаги элчи-си И. А. Бенедиктов, СССР Олий Советининг депутаты Т. У. Ўлжабо-ев, Озарбайжон ССР Ташқи ишлар министри К. А. Топирова ва Н. С. Хрушчевга ҳамроҳ бўлган бошқа ки-шилар ҳозир бўдилар.

Зиёфатда Ғарбий Бенгалия шта-тининг бош ми-нистри В. Ч. Рой, штаб ҳукуматининг ми-нистрлари ва бошқа расмий шахслар ҳам ҳозир бўдилар.

Зиёфатда Найду хоним ва Н. С. Хрушчев нутқ сўзладилар.

Зиёфат самимий ва дўстона вази-ятда ўтди.

Совет журналистлари шарафига деҳлида набул маросими

ДЕХЛИ, 15 февраль. (ТАСС). 13 февральда Хиндистон ташқи иш-лар ми-нистрларининг бош секретари Н. Пиалла Н. С. Хрушчевнинг сафа-рини ёритиш учун Хиндистонга кел-ган совет журналистлари шарафига набул маросими ўтказди. Набул маросимида Д. Ф. Ильичев, П. А. Сатюков, А. И. Аджукей, М. А. Хуррамов, Б. С. Бурков, Ю. Н. Во-роков ва бошқалар ҳозир бўдилар.

Совет журналистлари қабул маро-симиға келган бош ми-нистр Перу билан дўстона суҳбатлашдилар.

Узбекистон ССР Олий Совети Президиумида

Тугилган кунига 50 йил тўғниш муносабати билан ҳамма кўп йил-лар давомида самарали ишлагани-ги учун «Поденник» заводининг ди-ректору Иброҳим Исмомович Эргашев Узбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармониға муво-фиқ, «Узбекистон ССР Олий Совети

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING XV СЪЕЗДИ

Ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВнинг яқунловчи нутқи

Ўртоқлар! Ўзбекистон Компар-тияси Марказий Комитетининг ҳис-савот докладини муҳокама қилиш юксак савияда ўтди. Съезд делегат-ларининг нутқлари большевикча танқид ва ўз-ўзини танқид, рес-публикаимизнинг экономикаси ва ма-даниятини ривожлантиришда янги-дан-янги муваффақиятларга эришиш тўғрисидаги зўр ғамхўрлик руҳи билан сугорилган. Бу нутқлар пар-тия ташкилотимизнинг сийёсий ету-клигини ва зўр активлигини, унинг саноат ва қишлоқ хўжалик маҳсу-лотлари ишлаб чиқаришини доим кў-пайтиришга, халқ хўжалигимизнинг етакчи тармоғи бўлган пахтачилик-ни янада ривожлантириш учун, социалистик маданиятни янада яш-наттиш учун кураш олиб боришга тайёр эканлигини намоён қилди.

Делегатлар бир қанча жиҳдий танқидий мулоҳазаларини айтидилар, қимматли тақлифлар киргиздилар. Бу тақлифларни амалга ошириш чо-раларини кўроқ учун уларни ўр-ганлиб чиқиш ва умумлаштириш ке-рак.

КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари ва СССР Министр-лар Советининг Раиси, халқимиз-нинг буюк дўсти қадрдон Никита Сергеевич Хрушчевнинг съездда қатнашиб, нутқ сўзлаганини биз учун жуда қувончли воқеа бўлди. Биз бунинг КПСС ленинчи Марка-зий Комитети ва Совет ҳукумати-нинг совет Ўзбекистонини янада яшнаттиш тўғрисида доимий эътибо-ри ва оқилолға ғамхўрлигини ақлоб кўрсатувиға янги далил деб ҳисоб-лаймиз. (Қарсанлар).

Кейинги йилларда бутун мамла-катимизда бўлган каби республи-камизда ҳам совет пахтачилигини ва халқ хўжалигининг бошқа тар-моқларини чинқам революцион тарзда ўзгартириш соҳасида қилин-ган ишлар халқнинг қезис мухаб-бати ва ишончига сазовор бўлган мард ва саботли ленинчи, атоқли ташкилотчи, ҳаётидаги жуда чуқур процессларни яхши билувчи, мард ижодкор Никита Сергеевич Хруш-чев номи билан боғланганлиги Ўз-бекистон партия ташкилотига аён-дир. (Қарсанлар).

Никита Сергеевич Хрушчевнинг 1954 йилда пахтачилик масалалари юзасидан Тошкентда ўтказилган кенгашда, пахтакорларнинг 1958 йилда Москвада қабирилган Бўғи-иттifoқ кенгашида, республикамиз-га бир неча марта келган вақтида берган кўрсатмалари эскилик ва консерватизмга қарши, пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик екинлари-ни етиштиришда янгилик, илгор-лигини галабаси учун курашда партия ташкилотимизга бениҳо қатта кўмак бўлди.

Никита Сергеевичнинг аэродром-да кутиб олш вақтида ва бизнинг съездида сўзлаган қисқа, лекин ёрқин ва гоёт самимий нутқлари доим хотирамизда қолади. Унинг КПСС Марказий Комитети Ўзбеки-стон Коммунистик партияси нинг ишига юксак баҳо беради, Ўзбеки-стон коммунизм учун кураш байро-ғини баянлаб кўтариб бормоқда ва умумхалқ ишига ўз хиссасини қўш-моқда, деб айтган сўзлари, хўжалик ва маданий қурилиш саҳасида янги муваффақиятларга эришишни истаб, изҳор қилган тилаги қалбимизда кучли таассурот қолдирди. Бу сўз-лар бутун партия ташкилотини, рес-публиканинг барча меҳнаткашлари-ни кўп миллатли қудратли севинки Ватанимизни янада мустақамлаш йўлида, инсониятнинг порлоқ иде-алларини амалга ошириш, комму-низм қуриш йўлида янги зафарлар-га илҳомлантиради. (Қарсанлар).

Никита Сергеевич Ўзбекистон меҳнаткашларига, съездиимизни де-легатларига мурожаат қилиб, энг муҳим иш — кўлама дала ишларига жуда яхши тайёргарлик кўришдан, квадрат-улоаб экин усулини янада кенг жорий қилишдан ва кетмонни унга ҳеч қайрилиб қарамайдиған қилиб улоқтириб ташлашдан, пахта териш машиналарини яхши билиб олш ва ҳосил йигим-теримда кўр олқини шунинг билан қилишдан иборат меҳнатни сурб чиқаришдан иборат, деб таъкидлади. Ҳозирги вақ-тда техника етарлидир, — деди Никита Сергеевич, — аниқликда бутун гап ағайр кўрсатиб, техникадан моҳирлик билан фойдаланишда қол-ган.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев билан ўз-фаолиятимизни танқидий таҳлил қилишга қақирди. Биз, съезд де-легатлари ана шу қимматли маслаҳат-ларни республикамизнинг ҳар бир меҳнаткашига маълум қилишимиз лозим.

Съезд номидан, Ўзбекистоннинг барча коммунистлари, барча меҳ-наткашлари номидан КПСС Марка-зий Комитетини, Совет ҳукуматини, Никита Сергеевич Хрушчевни иш-тириб айтмакки, биз партия XXI съездининг тарихий қарорларини муваффақиятли амалга ошириш учун, етти йилликнинг узоғвор планларини муддатидан илгари ба-

жариш учун бундан буён ҳам ўз-қудларимизни аямаймиз. (Қарсан-лар).

Ўртоқлар! Совет Ўзбекистонининг меҳнаткашлари етти йиллик тош-шириқларини муддатидан илгари бажариш учун юксак мажбуриятлар олдилар. Бу мажбуриятларни бажариш — ҳар бир коммунистнинг, ҳар бир комсомолнинг, республикамизда яшовчи ҳар бир кишининг, бутун партия ташкилотининг, барча меҳ-наткашларнинг шарафли ишидир.

Биз катта мажбуриятлар олдик, лекин бу мажбуриятларни бажариш мумкин. Биз ана шу мажбурият-ларни тўла бажариш учунгина эмас, балки ошириб бажариш учун ҳам катта имкониятларга эгамиз. Бунинг учун барча ички ресурсларимиздан фойдаланишимиз, меҳнат тайратини оширишимиз, ташкилотчилик иш-ларини кенг миқёсда кучайтириши-миз, социалистик мусобақа байро-ғини янада баланд кўтаришимиз ва оммаға маҳорат билан бошчилик қилиб, уларнинг ёсан ижодий ак-тивлигини етти йиллик топириқ-ларини муддатидан илгари бажари-лишга сафарбар қилишимиз керак.

Йилнинг дастлабки ойлариданоқ жа-дал суръатлар билан ишлашимиз мумкин.

Кўпгина саноат корхоналари ва қурилишларнинг, қолхоз ва совхоз-ларнинг коллективлари Ўзбекистон Компартияси XV съездининг очили-шини меҳнат соҳасида янги галаба-лар билан нишонладилар, давлат планлари ва социалистик мажбури-ятларини муддатидан илгари бажар-ганликлари тўғрисида съезд номиға рапортлар юбордилар.

Йилнинг биринчи қунларидаёқ ўз ишларида яхши натижаларга эришган илгор корхоналар ва қу-рилишлар, қолхоз ва совхозларнинг коллективларини съезд номидан қизгин табриқлашга, уларнинг етти йиллик иккинчи йили топириқлари-нини муддатидан илгари бажаришда янгидан-янги муваффақиятларга эришувларини тилашга ижозат бер-гайсиз. (Қарсанлар).

Республика ёшларининг КПСС Марказий Комитети декабрь Плену-ми қарорларини муваффақиятли амалга ошириш йўлиға ажойиб ҳаракат қилиб кетди. Тошкент, Хо-разм, Бухоро, Сурхондарё, Андижон областлари ва Қорақалпоғистон АССРнинг кўпгина қизлари республи-канининг дондор механизатори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Турсунов Охунваннинг ажойиб та-шаббусига қўшилиб, пахта териш техникасини яхши оғлаб олмоқда-лар. Тошкент областидаги кўпгина қизлар фермаларда сут соғувчи бў-либ иш бошладилар ва мамлакатда қорачилик маҳсулотларини мўл-қўй қилиш ишига ўзларининг му-носив ҳиссаларини қўшишга ҳара-кат қилмоқдалар.

Шонли ватанпарвар йигит ва қизлар съезд номиға мақтуб юбо-рдилар. Улар бу мақтубларида да-диллик билан юксак социалистик мажбуриятлар оладилар.

Коммунизм учун курашувчилар-нинг биринчи сафарлида бораётган шовли ёшларимизни съездиимиз но-мидан қизгин табриқлашга, улар-нинг севинки социалистик Ватани-миз бахт-саодати йўлида меҳнат қи-либ, катта муваффақиятларга эри-шувларини тилашга ижозат бергайсиз. (Қарсанлар).

1960 йилдаги ишимизнинг даст-лабки ақунларига қисқача тўхтаб ўтишга ижозат бергайсиз.

Саноатда ялли маҳсулот ишлаб чиқариш январь ойи плани 106 процент бажарилиди. Пландан таш-қари бир неча ўн миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилиди. Маҳсу-лот ишлаб чиқариш ўтган йилнинг январь ойидига нисбатан 10 про-цент кўпайди.

Барча халқ хўжалиги кенгашла-ри плани анча ошириб бажарди-лар. Масалан, Қорақалпоғистон Халқ хўжалиги кенгаши плани 14 процент, Самарқанд Халқ хўжалиги кенгаши 9 процент, Бухоро Халқ хўжалиги кенгаши 8 процент, Фарғона Халқ хўжалиги кенгаши 5 процент, Тошкент Халқ хўжалиги кенгаши 4 процент ошириб бажар-ди.

Тошкент иқтисодий-маъмурий районидаги саноат, транспорт ва қурилиш ходимларининг социали-стик мажбуриятлари зинда марка-зий ва республика маъбуотида эълон қилинди. Улар 1960 йил планини муддатидан илгари бажари-ш юзасидан оширилган мажбу-риятлар олиб, Иванов иқтисодий-натмурий районининг саноат кол-лективларини мусобақаға қақирди-лар.

Ўзбекистон Компартияси Марка-зий Комитети мамлакатимиз ичи-лар синфининг илгор ва революцион отрядларидан бири, машҳур рус тў-ғаччилари билан бўлган ана шу мусобақаға катта аҳамият беради ва

бу мусобақани иқтисодий алоқалар-ни яхшилаш ва халқларнинг бузил-мас дўстлигини янада мустақам-лашнинг энг муҳим воситаси деб ҳисоблайди. (Қарсанлар).

Фарғона, Самарқанд, Бухоро ва Қорақалпоғистон иқтисодий-маъму-рий районларининг саноат ходим-лари ҳам оширилган социалистик мажбуриятлар олдилар.

Республика партия ташкилоти-нинг энг муҳим бурчи — раҳбар кадрлари бундан буён ҳам Ватан-ға, партияға, халққа берган ваъда-си учун юксак масъулият руҳида тарбиялашдан иборат. Баъзан кор-хоналар ва уларнинг раҳбарлари янги йилнинг биринчи ойидаёқ мажбуриятлариниғина эмас, балки давлат планларини ҳам бажармаёт-ганликлари сабабли бу тадбирни амалга ошириш жуда муҳимдир.

Республикада халқ хўжалиги кен-гашлариға қарашли 24 корхона ян-вар ойи планини бажармади ва 11 миллион сўмлик маҳсулот беролмай қолди, шу жумладан, Тошкент Халқ хўжалиги кенгаши ихтиёридаги 7 корхона 5 миллион 400 минг сўм-лик, Фарғона Халқ хўжалиги кен-гаши ихтиёридаги 8 корхона 2 миллион 700 минг сўмлик, Қора-қалпоғистон Халқ хўжалиги кенга-ши ихтиёридаги 8 корхона 2 ми-ллион 500 минг сўмлик кам маҳ-сулот тайёрлади.

Тошкент ақсаваткор заводи (ди-ректору ўртоқ Плотников), Қувасой цемент заводи (директору ўртоқ Васильев) ва шу сингари бир қанча корхоналарда давлат топириқлари бажарилмади.

Баъзи халқ хўжалиги кенгашла-рининг раҳбарлари бундай ҳоллар-га кўнгиб қолганлар ва бундай ҳолларнинг рўй бериши муқаррар деб ҳисобласалар керак. Қолубки, Бухоро Халқ хўжалиги кенгаши их-тиёридаги корхоналарнинг ҳеч муста-носиз ҳаммаси ўтган йил ва бу йил январь ойи давлат планла-рини системали равишда бажари-дилар. Бу соҳада бухороликлардан на-муна олиш керак.

Баъзи корхоналарнинг кейинда қолаётганлиға сабаб шуки, раҳ-барлик юксак даражаға кўтарилма-ган, корхоналарнинг директорлари ва халқ хўжалиги кенгашларининг аппарати ташкилотчилик ишларини сўст олиб бормоқдалар. Бундай яра-мас ҳолға хотима бериш ва ҳар бир корхона, ҳар бир пех ва участ-канингда давлат планларини барча техника-иқтисодий кўрсаткичлар бўйича сўзсиз ва системали равиш-да бажаришнинг таъминлаш зарур.

Етти йилликнинг иккинчи йили-да капитал қурилиш соҳасида кўп иш қилинға тўғри келди.

Республикадаги баъзи қурилиш ташкилотлари январь ойида яхши натижаларга эришдилар. «Ўзбек-гидроэнергострой» трести қурилиш-монтаж ишлари планини 105 про-цент, Самарқанддаги 150-трест — 105,8 процент, Фарғонадаги 151-трест — 112 процент, Термиздаги 165-трест — 120 процент, Қорақал-поғистондаги 166-трест — 117 про-цент, «Узпромсантехмонтаж» трести 108 процент бажарди. Капитал қу-рилишга чиқарилган маблағ 1959 йилнинг январь ойидига нисбатан 33 процент, қурилиш-монтаж иш-лари ҳажми эса 31 процент кў-пайди.

Аммо, айрим қурилиш ташкилот-ларининг Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XV плену-мининг қарорларини бажаришға масъ-улиятсизлик билан қараганликлари натижасида январь ойида умум-ан республикада капитал қури-лиш плани бажарилмай қолди. Қу-рилиш миқдорининг (министр ўртоқ Иброҳимов) пудратчи ташки-лотлари жуда ҳам орада қолиб, плани аттиги 91,8 процент, «Ўз-гавелстрой» (ўртоқ Кичанов) 77 процент, Сув хўжалиги министрли-ги (ўртоқ Вилас) 88 процент бажарди. Қурилиш министрлигини бўйича 1959 йилнинг декабрь ойига нисбатан қурилиш-монтаж ишлари ҳажми ҳатто 26 миллион 800 минг сўмға қайтариб юборилди.

Қишлоқ хўжалик министрлиги бўйича (министр ўртоқ Қоназов) ва бошқа баъзи министрликлар бўйича қурилиш ишларининг чидаб бўлмайдиган даражада орқада қоли-шга йўл қўйилди. Бу министрлик январь ойи планини аттиги 36 про-цент, Соғлиқни сақлаш министрли-ги (министр ўртоқ Соатов) 34 про-цент, Автотранспорт ва тош йўллар министри (министр ўртоқ Стрельцов) 40 процент, Самарқанд област ижрожа комитети (раиси ўртоқ Азимов) 39 процент бажарди.

Кўпгина қурилиш ташкилотлари, Халқ хўжалиги кенгашлари, партия ва совет органдари Ўзбекистон Ком-партияси Марказий Комитетининг кўп марта қилган оғохлантиришларидан тегишли ҳудудлар чиқариб олмаган бўлсалар керак.

(ОХИРИ УЧИНЧИ БЕТДА)

Н. С. ХРУШЧЕВ Бирмага келди

РАНГУН, 16 февраль. (ТАСС). Бирма ҳукуматининг тақдирига му-вофиқ, СССР Министрлар Совети-нинг Раиси Н. С. Хрушчев ва унинг ҳамроҳлари бутун маҳаллий мақ-сад билан соат 12 дан 56 минут, Москва вақти билан соат 8 дан 56 ми-нут ўтганида Рангунга келди. Мин-галадон аэродромида Н. С. Хруш-чевни ва унинг ҳамроҳларини Бир-ма Ит

Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги илгорларининг XIV қурултойи

Ўртоқ О. А. АЛИМОВ докладининг охири

(БОШИ УЧИНЧИ БЕТДА)

йилга мўлжалланган даражага эришиш учун курашмоқдалар. «Эриш» совхозини бу йил етти йиллик охирига мўлжалланган миқдорга қараганда 1000 тонна кўп пахта етиштириб бериш мажбуриятини олди.

Наманган районидаги Сталин номи колхоз пахтадан мўл ҳосил олиш учун ватанпарварлик ҳаракатини бошлаб берди ва бу йил давлатга ҳар гектар ердан 45 центнердан пахта сотиш мажбуриятини олди. Сталин номи колхоз ташаббусини республиканинг кўп колхоз ва совхозлари кенг суратда қувватладилар.

Қорақўл районидаги «Октябрь» колхозини, Ўзбекистон районидаги Сталин номи колхоз, Наманган районидаги «Ленинград» колхозини, Денов районидаги «8 март» колхозини, Шовот районидаги Киров номи колхоз ва бошқа кўпгина колхозлар 1960 йилда колхоздаги ерларнинг ҳаммасини етиштириш 50 центнердан ҳосил етиштириш мажбуриятини олди.

Республиканинг ҳамма областлари, районлари, колхозлари совхозларида ҳам ана шундай имкониятлар бор. Вазиё шундан иборатки, бу ҳаракатни қувватлаш ва ҳар томонлама ривожлантириш. 1960 йилни деҳқончилик маданиятини янада ошириш ва шу асосда пахтадан мўл ҳосил олиш йилга айлантириш керак.

Ҳосилдорликни ошириш ҳамма хўжаликларда энг катта резервидир. Ҳамма колхоз ва совхозларда ҳар гектар ердан олинган пахта ҳосилини локал 1-2 центнер ошириш, республикада ўрта ҳисобда ҳар гектардан олинган пахта ҳосилини 24 центнерга етказиш керак.

Пахта экилаган майдонини бутун чоралар билан кенгайтириш лозим, дейди ўртоқ Алимов. Бу йил ўзлаштириш учун мўлжалланган 65 минг гектар янги ернинг анчагина қисмига чигит экилиши керак. Бу тадбир қўшимча равишда ана бир неча ўн минг тонна пахта етказиш имконини беради.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг 1959 йил 2 июлдаги қароридида комплекс механизациялашни тўғаллаш топшириқлари белгиланган берилади. Бу топшириқларнинг мўддатидан олдин ва муваффақият билан бажариш учун ҳамма чораларни кўришимиз лозим.

Бу йил республиканинг колхоз ва совхозлари камида 870 минг гектар ерга режа сими тортиб чигит экишти, 1 миллион 200 минг гектар ердаги гўза қатор оралирини машина билан икки томонлама ишлашга, шу жумладан бир миллион гектар ердаги гўза қатор оралирини кетмонсиш ишлашга қарор қилинган. 60 минг гектар ерда чигитни белгиланган миқдорда унга экиш кенг тажриба қилиб кўрилади. Келгуси йилдан бошлаб бу янги прогрессив усул бутун пахта майдонига жорий қилиниши лозим.

Ҳосилни машинада теришга тайёрларлик ишларини хозирдан бошлаб кучайтириб юбориш керак. Пахта сими машинада териладиган дала-ларни ажратиб қўйиш ишларини тезроқ тўғаллаш, бу ерларни яхши-лаб текислаш ва шу ерларга чигитни юқори сифатли қилиб экиш лозим. Ҳўзаларни мўл ҳосил бериш-дан, кўсгаги барвақт оқилданган қилиб парвариш қилиш зарур. Бу йилда қилинганда гўзаларни, машинада пахта теришга мослаб ўстириш мумкин бўлади. Механик ҳайдовчиларни танлаб, уларни аттестациялаш ишларини тезроқ тўғаллаш, қадрлар тайёрлаш учун белгиланган программани ҳеч сўзсиз бажариш керак. Социалистик Меҳнат Қўрамови Турсуной Охунбаевага та-шаббусларни ўрнак олиб, пахта те-риш машиналарида ишлашни ис-таган қизларни пахта те-риш машина-ларида ишлашга яхши-лаб ўргатиш учун ҳамма чораларни кўриш зарур.

Пахтачиликни комплекс механизациялаш соҳасида 1960 йил учун мўлжалланган программани, деб таъкидлайди докладчи, трактор-дала-чилик бригадалари ҳал қилади. Республикада ҳозиргача 6.500 та-дан кўпроқ ана шундай бригадалар ташкил қилинди.

Ҳозир пахтачиликни комплекс механизациялаш асосида батамом қайта қуришдан кўра муҳимроқ вазифа йўқ. Ҳар бир колхоз, совхоз, брига-да раҳбари ўзининг бутун ишини мана шу асосда қайта қуриб оли-ши лозим.

Матълумки, деб лавом қилади док-ладчи, барвақт ва мўл ҳосил олиш учун куш шугорининг катта аҳа-мияти бор. Республика хўжалигини қу-зу-қини дарида 1958 йилини шу дарида қараганда бир ярим баравар кўп ерни шугор қилдилар. Бу муҳим афзаллик. Катта резервдир. Ундан тўғри фойдаланмоқ учун дала ишларини ҳамма чоралар билан кў-пайтириш зарур.

Ўғун ва бошқа маҳаллий ўғитлар-дан тўғри фойдаланиш бизнинг катта резервимиздир. Ҳар бир колхозда ва

совхозда бутун йил бўйи барча ор-ганик ўғитларни қўйиш, асраш ва қомпо-сти қилиб қўйиш ишларини ба-жарадиган бригадалар ташкил қи-лиш, шунингдек минерал ўғитлардан фойдаланишни анча яхшилаш зарур.

Мустаҳкам меҳнат интизоми, аг-ротехника қондалари қаттиқ риоя қилиш — мўл ҳосил олишнинг ҳал қилувчи шартидир. Ҳар бир колхоз-да, совхозда, бригадада тез фурсатда ва сифатли экиб олиш, гўза қатор оралирини ишлаш, сўғориш, озқил-лантириш мўддатлари белгилан-қў-йилиши ва шу мўддатларга қаттиқ риоя қилиниши керак.

Алмашлаб экиш деҳқончиликда юксак маданиятнинг энг муҳим қис-мидир. Алмашлаб экишни ўзлашти-риш ва жорий қилишга кўпроқ эъти-бор бериш, жорий қилинган алмаш-лаб экишларнинг бўзилишига асло йўл қўймаслик керак.

Ўртоқ Алимов чорвачилик маса-лаларига тўғаллиб айтидики, Ўзе-бекистоннинг колхоз ва совхозлари қишлоқ хўжалигини бўйиш муҳим тар-моқни ривожлантиришда бирмунча муваффақиятларга эришдилар. Мол-ларнинг сони кўпайди. Сут, гўшт, тухум, жун, қорақўл тери етишти-риш кўпайди. Давлатда 1958 йилда-га нисбатан 15 минг тонна кўп гўшт, 34 минг тонна кўп сут, 320 минг дона кўп қорақўл тери сотил-ди.

Айрим районлар, колхозлар ва совхозлар, жумладан, Оржоникидзе районидаги Свердлов номи колхоз-ка катта натижаларга эришдилар. Бу колхоз ўтган йили ҳар 100 гектар ер ҳисобига 137 центнердан а-г-ротехника 450 центнердан сут олди. Шеробод, Калинин, Свердлов райо-нининг, Самарқанд районидаги 1-совхознинг, «Кониш», 1-«Бое-вот», «Совей» совхозларининг ва бошқа бир қанча хўжаликларнинг чорвачилари жуда яхши натижалар-га эришдилар.

Пахтовор районидаги «Ленинчи чорвадор» колхозининг беш чўпони, Социалистик Меҳнат Қўрамови Турсу-ной Буматов ҳар 100 совиқдан 174 тадан қўзи олди. Фориш районидаги Киров номи совхозининг беш чўпони Социалистик Меҳнат Қўрамови Жу-рабой Қўлибеков ҳар 100 совиқдан 166 тадан қўзи олди.

Охунбаева районидаги Максим Горький номи колхозининг ситир со-ғувчиси Фавзия Давлатова ўзига бериб-қўйилган ҳар бир ситирдан йил давомида 5.200 литрдан сут со-ғиб олди. Поп районидаги «Сталин-град» колхозининг ситир соғувчи-си Гули Абдирахимова ҳам яхши-роқ кўрсаткичга эришди. У, ҳар бир ситирдан 5060 килограммдан сут со-ғиб олди.

Самарқанд районидаги 1-на-с-чилик совхозининг чўчка боқувчиси Жура Султонов 557 чўчкани боқиб семиртириб, бир йилда 606 центнер чўчка гўшти етиштирди.

Шу билан бирга, дейди докладчи, биз республика қишлоқ хўжалигини чорвачиликнинг ҳали ҳам энг қолоқ тармоқ бўлиб қолаётганини эъти-роф этишимиз керак. Чорвачилик маҳсулотларини кўпайтириш учун мавжуд бўлган катта имкониятлардан ҳали ҳам жуда қониқарсиз фойда-ланилмоқда. Агар биз ўзимиздаги эришилган натижаларни мамлакатим-из илгор республикалари ва об-ластларида эришилган натижалар билан таққослаб қарасак, буни ай-ниқса аққол кўрамиз. Битта Рязань областининг ўзи ўтган йил давлат-га бизнинг республикамизга қараган-да 40 минг тонна кўп гўшт сотди. Рязаньликлар бир йилининг ўзига гўшт етиштириш 3,8 баравар кўпайти-ришди, бизнинг республика аса фа-қат 8 процент кўпайтирди.

Колхоз ва совхозларда чорва мол-ларини хўжалигининг ўзига урғитиб кўпайтириш ёмон ташкил этилган-лиги ва чорва моллар кўп нобуд бў-лаётганини сабабли мол туғганин кў-пайтириш секилиги билан бормоқда. Бу жиҳатдан Хоразм, Фарғона ва Сурхондарё областлари бир қанча кўрсаткичлар бўйича кескин даража-да орқада қолмоқдалар. Ўзбекистон хўжаликларидида чорва молларининг нобуд бўлишига ва уларни хўжа-лигининг ички ихтиёжлари учун қўп-лаб сарфлаб юборишга йўл қўйил-моқда.

Кўпгина колхоз ва совхозларда чорва молларини боқиб семиртириш яхши ташкил этилган эмас. Ўтган йили давлатга сотилган қорамоллар-нинг 38 проценти ва қўйларнинг 43 проценти ўртачадан паст семизликда бўлди. Давлатга сотилган қорамол-ларнинг ўртача вазили фақат 208 килограмми, қўйларнинг ўртача вазили эса 39 килограмми ташкил этди.

Ваҳоланки чорва молларини боқиб семиртириш яхши ташкил қилинган-да анча кўп миқдорда арозон гўшт олиш мумкин. Масалан, Каттақўртон совхозларидида мол боқиб семиртириш базасида 1959 йилда ҳар бир қора мол ўрта ҳисобда кунига 700 грам-дан семирди ва ҳар бир центнери 287 сўмга тушди. Бу база чорва молларини боқиб семиртириш натижа-сида 1,3 миллион сўмдан кўпроқ фойда олди. 8-сон совхоз ҳар бири-

нинг ўртача вазили 356 килограмм-лик қорамолларини давлатга топ-ширди.

Қорамоллар орасида зотли моллар жуда кам бўлганини натижасида сут ва гўшт маҳсулоти етиштириш кўпаймастир. Кўпгина районларда сунъий қочирш пилани йил сайин бажарилаётган бўлишига қарамай, Бунинг нати-жасида хўжаликларда зотли қорамол ва қўйлар секинлик билан кўпаймоқ-да. Масалан, Қорақўл, Қизилтепа ва Навоий районларида ўтган йили ситирларни сунъий қочирш мутлақо ўтказилмади.

Чорвачилик масаласида ҳали ҳам эскиликка ёпишиб олган ва консер-ваторлик қилаётган ва бу билан мол туғганин кўпайтиришга ҳалақит бера-ётган колхоз ва совхоз раҳбарлари-даги бу камчилигини кескин суратда тугатиш зарур. Бу йил ҳамма ситир-лар ва гунажларнинг камида 80 проценти, 1961 йилда эса уларнинг ҳаммаси сунъий қочирилиши лозим.

Қора моллар орасида ситирлар-нинг камлиги чорвачиликдаги катта камчиликларнинг биридир. Колхоз ва совхозларда ситирларни кескин даражада кўпайтириб уларни ками-да 40 процентга етказиш керак.

Ситирлардан соғиланган сунинг миқдори ҳали ҳам жуда кам. Ўтган йилда бутун мамлакатда ўрта ҳи-собида ҳар бир ситирдан соғилан-ган сут миқдорида қараганда рес-публикамизда соғиб олинган сут икки баравар кам эки 1.292 кило-граммин ташкил этди. Қорақўл-истон АССРда ҳар бир ситирдан олинган 867 килограммдан сут соғиб олинди. Бўка ва Пастдором райо-нларида эса ҳар бир ситирдан соғиб олинган сунинг миқдори ҳатто 1958 йилдагидан ҳам камайиб кет-ди.

Чорва моллар маҳсулдорлигининг пастлиги, озуқа таннархининг юқо-рилиги, кўпалаб ишчи кучлари сарф-ланаётганини чорвачилик маҳсуло-ти таннархининг юқори бўлишига олиб келмоқда. Масалан, Сталин райо-нидаги «Комсомол» колхозда ҳар бир центнер мол гўштининг таннар-хи 2000 сўмга тушди. Ингириқ районидаги Оржоникидзе номи кол-хозда ҳар бир центнер чўчка гўшти-нинг таннархи 3700 сўмга тушди. «Найман» совхозидида ҳар бир цент-нер сунинг таннархи 480 сўмга ташкил қилди. Ўйчи районидаги Сталин номи колхозда тухумнинг ҳар 10 донаси 28 сўмга тушди.

1960 йил гўшт ва сут етишти-риш кескин кўпайтириш йилида ҳал қилувчи йил бўлиши лозим. Республиканинг колхоз ва совхозла-ри 1960 йилда 1959 йилдагига нис-батан гўшт етиштириш икки ба-равар кўпайтириш ва давлатга бир ярим баравар ортиқ сут сотишдек юксак мажбурият олдилар. Шунинг-дек, қорақўл тери, жун ва чорва-чиликнинг бошқа маҳсулотларини кескин даражада кўпайтириш ҳам кўзда тутилди.

Чорвачилик соҳасида олинган мажбуриятларни бажариш мумкин эканлигини қўйишда маълумотлар қўрсатиб туради. Республиканинг колхоз ва совхозларида гўшт ети-штириш январь ойида ўтган йилининг шу даридагига нисбатан уч баравар кўпайди. Бухоро ва Хоразм област-ларида олти баравар, Қорақўл-истон АССРда беш баравар, Тошкент ва Самарқанд областларида 4 ба-равар кўпайди. 10 февралгача давлат-га ўтган йилдаги 3,1 минг тонна ў-риш 18,5 минг тонна эки олти ба-равар кўп гўшт сотилди.

Ҳар бир хўжаликда чорва мол-ларини боқиб семиртирадиган маҳсу-л бригадалар ташкил этиш, районлар-да эса чорва молларини боқиб семир-тирадиган ва хўжалик ҳисоби асоси-да ишлайдиган колхозларидида ва сов-хозларидида пунктлар ташкил этиш керак, ҳар ойда қанча чорва мол-ли боқувга қўйиш ва семиртириб оли-нинг графигини қўйиш лозим.

Докладчи, аҳоли қўйидаги, шах-сий фойдаланишдаги қорамоллар-нинг анча камайиб кетганиниги кўрсатувчи рақамларни келтирди. Бу йил совхоз ишчилари ва хизмат-чиларини, шунингдек колхозчилар-дан ихтиёрий равишда 400 минг бош гунаж ва бузоқларни ҳарид қилиб олиб ўстириш ва боқиб се-миртириш, шунингдек 100 минг бош ситир сотиб олиш зарур.

Бу йил камида 50 минг тонна чўчка гўшти етиштириш вазифаси қўйилмоқда. Шу муносабат билан фермаларда ургочи чўчкалар сонини кўпайтириш, бир марта болағалаб чўчкаларнинг ҳаммасини ана бола-ғалаб, боқувга қўйишдан ҳар бир чўчкадан ўрта ҳисоб билан бир кун-да 500 граммга етказиб семиртириш ва чўчкаларни 90—100 килограм-га етказиб семиртириб, сўнгра дав-латга сотиш керак.

Республиканинг ҳар бир колхоз ва совхозда яхши паррандачилик фермалари ташкил этмоқ лозим. Республиканинг ҳамма хўжаликлари паррандалар, айниқса сувда сузувчи паррандалар етиштириш учун катта имкониятларга эгадирлар. Бу йил паррандаларнинг сони кўпайтирилиб, олти миллионга етказилиши, парранда

гўшти етиштириш камида 3 минг тоннага етказиш мўлжалланди.

Қорақўлчилик республикада халқ хўжалиги учун катта аҳамиятга эга-дир. Қорақўлчиликнинг маҳсулдорли-гини ошироқ учун республика хў-жаликлари бу йил саҳролардаги йи-ловларнинг 600 минг гектаридан кўпроқ қисминини сув билан таъмин-лашлари, 500 та қудуқ қазиллари, 300 минг гектардан ортиқ ердаги йиловларни яхшилашлари керак. Қўйларни бир йилда икки марта қў-залишти соҳасида совхоз коллектив-ларининг тажрибасини ҳамма хўжа-ликлар ўрганиб олишлари керак.

Мустаҳкам озуқа базасини ву-жуда келтириш чорвачиликда му-ваффақиятга эришуving ҳал қи-лувчи шартидир. Колхоз ва сов-хозлар ўтган йили озуқа етишти-риш асосан маккажўхори ва оқ-жўхори ҳисобига кўпайтирилди. 238 минг гектар ерга маккажўхори ва оқжўхори экилиди. Шу туфайли 2 миллион 600 минг тоннадан кўп-роқ эки 1958 йилдагига қараганда қариб икки баравар кўп силос бостириди.

Илгўр хўжаликлар маккажўхори-дан ахши ҳосил олдилар. Маса-лан, Юқори Чирчик районидаги «Солитотдел» колхозини ўтган йили ҳар гектар ердан ўрта ҳисобда 80 центнердан дон ва 1088 центнердан кўк пая олди. Лекин, умуман рес-публикада силос учун экилган мак-кажўхорининг ҳар гектаридан олин-ган кўк пая атиги 129 центнерни, дон эса 16 центнерни ташкил эт-ди. Бунинг сабаби шунки, кўп хў-жаликларда маккажўхори ёмон, но-қулай ва кам сув ерларга экилмоқ-да, агротехника талабларининг қў-пол равишда бузилишига йўл қў-йилмоқда.

Беда етиштириш ишлари ҳали ҳам қониқарсиз бормоқда. Кўп кол-хоз ва совхозлар беда экиш ва бе-дапояларни сақлаб қолиш пиланини бажармастирлар, эски бедазорлар-ни пиландан ташқари ҳайдаб юбо-рмоқдалар. Кўп жойларда беда жуда кетиклиб ўриб олинмоқда, ўрилган беда далада узоқ қолиб кетиб, унинг сифати бузилимоқда. Кўп хў-жаликлар беда бедани тўрт-беш марта ўриб олиб ўришга кўпи бил-ан уч мартадан ўриб олмақдалар. Шу сабабдан ўтган йили ҳар гек-тар ердан 75 центнер ўришга 55 центнердан қуруқ беда олинди.

Маккажўхори ва оқжўхори би-лан бедани қўшиб экиладиган иборат юксак самарали усул тузув жорий қилинмастир. Қўбонли, тажриба бу усулнинг прогрессив эканлигини амалда кўрсатади. Наманган райо-нидаги Сталин номи колхозда ўтган йили беда билан маккажўхори кў-шиб экилган ернинг ҳар гектаридан ўрта ҳисобда сўталари билан бирга 750 центнердан кўпроқ маккажўхори кўк паяси ва 70 центнердан кўпроқ беда олинди.

Бу йил тахминан 150 минг гек-тар ерга беда экиш мўлжалланди. Агар шу ерларнинг 100—130 минг гектарига беда маккажўхори ва оқ-жўхори билан қўшиб экияс ва уларни парвариш қилишда агротех-никанинг ҳамма талабларига риоя қилинса, у ҳолда шу тадбирнинг ўзи республикада қуруқ бедадан ташқари уч-тўрт миллион тонна силос ҳосил қилишни таъминлайди.

Республика чорвачилари бу йил 4.500 минг тонна (эки ҳар бир сит-ир учун 10—12 тоннадан) силос бостириш, 650 минг тонна кон-центрат озуқалар тайёрлаб қўйиш, 1960 минг тонна қуруқ беда тайёр-лаш мажбуриятини олдилар. Бу мажбуриятларни бажармоқ учун, аввало, маккажўхори, оқжўхори, беда ва бошқа озуқабон экинлар-нинг ҳосилдорлигини кескин ра-вишда ошириш керак, бу экинлар-ни яхшироқ парвариш қилиш, ме-ханизациялаш кенг қўйилиши лозим.

А. Пталов, Н. Манукоский, О. Мўминов ва маккажўхоридан мўл ҳосил олиш соҳасида ном чи-қарган бошқа дондор механизатор-ларнинг тажрибаларидида фойдала-ниб, ҳар бир хўжаликда маккажў-хори-беда экиш билан шугуллана-диган маҳсул комплекс механизация-ли бригадалари ташкил этиш, макка-жўхори ил ва фақат квадрат улаб экиш ва юқори ҳосилли уруғлар экиш керак.

Ўртоқ Алимов ўз докладидида ил-ла-чилик масаласига катта ўрин бе-ради. У айтидики, республикада ў-тган йили давлатга пилла сотиш пиланини бажарган бўлса ҳам, ле-кин пиллачилик ишларида ҳали фойдаланилмаб ётган катта резер-вар бор. Жумладан, у Андижон ва Хоразм областларини кўрсатиб ўта-ди. Бу областлар ҳар қутти қурт уруғидан олинган пилла ҳосилин камайтириб юбордилар. Хўжа-ликларда пиллачиликнинг озуқа базасини мустаҳкамлаш чоралари кўрилмаётганилиги бу ҳолининг асо-сий сабабларидан. Қуртларни жадал боқиб техникаси тузуқ жо-рий қилинмастир. Пиллачиликдаги ишларни механизациялаш ҳамжи-етарди даражада эмас.

Ўзбекистон пиллачилиги бу йил давлатга 14.655 тонна эки ўтган йилдагидан 170 тонна кўп пилла

сотиш мажбуриятини олдилар. Бу мажбуриятларнинг бажарилишини таъминламоқ учун, аввало, озуқа базасини тартибга солиш керак. Ҳо-зир тўтотларнинг қондиқиб сўғориш, озиклантириш ва тўтотлардаги ер-ларни юмшатиб қўйиш керак.

Докладчи, луб экинлари, саба-вот, картошка ва полиз экинлари етиштириш, шунингдек богдорчилик ва узумчилик янада ривожланти-риш билан боғлиқ бўлган вазифалар тўғрисида батафсил гапирди.

Ўзбекистон қишлоқ хўжалик меҳ-наткашлари ўз зиммаларига олган мажбуриятларида солиш ва қанон, кар-тошка, турли сабабот, мева ва ре-заворлар етиштириш янада кўпай-тиришни кўзда тутилди. Республи-када бу экинларни етиштириш учун, уларнинг ҳосилини ошириш учун ро-ят қўлай шароитга эгадир.

Сўнгра ўртоқ Алимов колхозлар-нинг жамоат хўжалигини янада ри-вожлантириш тўғрисида гапирди. Колхозларнинг бўлимас фондлари жамоат бойлигининг манбаи ҳисоб-ланади. Колхозларнинг кўпчилик қисми ана шу фондларга ажратил-ган маблағини анча кўпайтирди. Дастлабки маълумотларга қараганда, бу фондлардаги маблағлар колхозлар олган пул даромадининг 22 процен-тини эки 2,4 миллиард сўмни таш-кил этади.

Шу муносабат билан докладчи колхозларнинг техника базасини мустаҳкамлашга, қишлоқда қурилиш ишларини кенгайтиришга, колхозлар оғир ишлаб чиқариш бирламлари ташкил этишга тааллуқли масала-ларни ўртага қўйди.

Россия Федерацияси ва Украина колхозларидан ўрнак олиб, Марка-зий Фарғона ерларини ўзлаштирув-чи колхозларро кенгаш тажриба-сидан ва бошқа колхозларро таш-килотларнинг тажрибаларидан фой-даланиб, 1—2 йил ичиди республи-канинг ҳамма районларида колхоз-ларро қурилиш ташкилотлари, рай-онларро, областларро қурилиш бирлашмалари, шунингдек бинокор-лик материаллари ишлаб чиқаради-ган корхоналар ташкил этиш керак.

Хўжалик ҳисобини жорий қили-нинг катта аҳамияти бор. Шу йил-нинг ўзидаёқ ҳамма колхозлар хў-жалик ҳисобига, меҳнатга тўғридан тўғри пул билан ҳақ тўлаш усулига ўтиши керак.

Ўзбекистон Коммунисттик партияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети бир қанча колхозларнинг ташаббусларини қува-тлаб, КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленумида пахта, қанон, жут ва бошқа баъзи маҳсулотлар-нинг ҳарид нархларини камайтири-ни кўзда тутиб, бу ҳарид нархлари-ни қайтадан қўриб чиқиш тўғриси-да тақинф киритилди.

Биз, дейди ўртоқ Алимов, рес-публика колхозлари колхозчилар-нинг ва колхозларнинг манфаатла-рига мос келадиган ва мамлақати-ми халқларининг бузилмас дўстли-гини янада мустаҳкамлашга, ишчи-лар синфи билан колхозчи деҳқон-ларнинг улуғ иттифоқини янада мустаҳкамлашга ёрдам берувчи бу тақинф яқинлиқ билан қуваат-лайдилар, деб ишонамиз. (Нарсан-лар).

Сўнгра докладчи республиканинг колхозлари ва совхозларида кўп-лам экишга тайёрларлик қўришнинг қандай бораётганини тўғрисида ба-тафсил тўғталди.

Бу йилги қиш шароити, дейди ў-ртоқ Алимов, тайёргарлик ишларини ўтказиш учун қулай бўлди. Бироқ, биз бундан фойдаланимиз, баъзи жойларда эса тайёргарлик ишлари-ни тўхтатиб қўйишдек зарарли қай-фиятга йўл қўйилди.

Бу ҳол баъзи раҳбарларимизнинг ўз зиммаларига олган юксак мажбу-риятларига яраша амалий иш қил-маётганликлари кўрсатади. Экин-бошлангичи санокли қунарлар қол-ди, жанубий районларда эса дон экилмоқда, ертарти сабабот экишга киришмоқдалар.

Шу сабабли ҳозир бизнинг экин-га тайёргарлик қўришдаги камчи-ликларни тезроқ тугатишдан кўра муҳимроқ вазифаси йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас.

Барча тайёргарлик ишларини ў-тказишда қуча-қуч, гайратга гайрат қўлиб ишлаш зарур. Вор ресурслар ва имкониятлардан тўла равишда ва моҳирлик билан фойдаланиб, қў-ламги экишга тайёргарлик ишлари-ни яқин кунлар ичиди юқори сифат-ли қилиб тўғаллаш ва экинни на-мунали қилиб ўтказишни таъмин-лаш, шу тарихда социалистик мажбу-риятларини бажариш учун мустаҳкам негиз яратиш керак.

Сизларнинг номингиздан, ўртоқ-лар, Ўзбекистоннинг ҳамма меҳнат-кашлари номидан Совет Иттифоқи Коммунисттик партиясининг ленинчи Марказий Комитетини ва шахсан Никита Сергеевич Хрушчевнинг ипо-нотириб шуни айтишга ижозат бери-ниги, ўзбек халқи 1960 йил юза-сидан, умуман етти йиллик пилани мўддатидан олдин бажариш юза-сидан ўз зиммасига олган социалис-тик мажбуриятларини шараф билан бажариш учун барча чораларни кў-ради ва мамлакатимизда коммуниз-м қурилишининг умумий ишига ўзи-нинг мўйосиб ҳиссасини қўшади. (Нарсанлар).

ҲАЛОЛ МЕҲНАТГА ЮКСАК БАҲО!

ЎЗБЕКИСТОН ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ
МЕХАНИЗАТОРЛАРИГА ҲУКУМАТ
МУКОФОТЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

15 февралда Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислар залиди рес-публика илгор механизаторларининг катта гуруҳисига тантанали вазиятда ҳукумат мукофотлари топширилди.

Колхоз ва совхозларнинг Ўзбеки-стон қишлоқ хўжалик илгорлари XIV қурултойида қатнашган дондор ки-